

Zkušenosti s městským ombudsmanem v Detroitu

Vladimír Sládeček

Článek nedávno publikovaný v tomto časopise se zabýval problematikou místních ombudsmanů ve Velké Británii.¹ Samostatní ombudsmeni na lokální úrovni, tj. ti, kteří se výhradně věnují problémům místní správy,² působí i v jiných zemích, např. v Itálii, Izraeli a ve Švýcarsku.³ Právě pro dva naposledy zmíněné státy je typické, že místní ombudsman se zde objevuje ve – dá se říci – zvláštní formě ombudsmana městského. I účelem tohoto příspěvku je seznámení s regulací a poznatky z činnosti ombudsmana městského, a to konkrétně ve městě Detroit. Rozboru pak předchází konciznější informace o místních ombudsmanech ve Spojených státech amerických vůbec. V závěru se poukazuje na některé aktuální souvislosti s diskusemi o ombudsmanovi v České republice.

Náčrt vzniku a vývoje místních ombudsmanů v USA jsem provedl (již) jinde.⁴ Pokud jde o recentní stav, lze říci, že ombudsmanské instituce na lokální úrovni vskutku v některých státech Unie vyvíjejí činnost, resp. zde existují instituce často takto nazývané. Převažují však spíše – a jejich počet nadále roste – quasiombudsmanské útvary, tj. případy kdy dochází v rámci samotných úřadů ke vzniku pouhých speciálních mechanismů, resp. organizačně efektivnějších postupů pro vyřizování stížností. Obvykle vytvořený útvar (oddělení) tvoří integrální součást

¹ Skulová, S.: Několik informací a poznámek k instituci ombudsmana pro místní správu ve Velké Británii. *Časopis pro právní vědu a praxi* 2/1996, s. 248 – 258. Problematika místních ombudsmanů byla do jisté míry dotčena v článcích Sládeček, V.: Ombudsman ve Velké Británii. *Správní právo* 3/1993, s. 175 an. ; Týž: Ombudsman ve Spojených státech amerických. *Právník* 12/1995, s. 1145 – 1167. Srov. též lit. tam uvedenou.

² V některých, většinou menších zemích, např. v Dánsku, byla působnost ústředního (celostátního) ombudsmana později rozšířena i na správu místní. Polská úprava např. počítá se zřízením místních zmocněnců ombudsmana (mluvčího občanských práv), prozatím však ustanoveni nebyli.

³ K tomu srov. Vergottini De, G.: Úvod k problematice ombudsmana v Itálii a ochrana práv občanů. *Právník* 12/1992, s. 1072 – 1079; Haller, V.: The Ombudsman Idea in Switzerland. *Ombudsman Journal* 1 (1981), s. 10 – 23; Rowat, D.C.: The Ombudsman Plan. *The Worldwide Spread of an Idea*. 2 ed. Lanham, New York, London, University Press of America 1986, s. 161.

⁴ Srov. Sládeček, V.: Ombudsman ve Spojených státech amerických. *Právník* 12/1995, s. 1154 – 1155.

výkonného aparátu, spíše vyjimečně je nadán jistým stupněm relativní autonomie, nikoliv však samostatnosti, chápané jako profilující znak ombudsmanské instituce. Často pouhé podávání informací týkajících se veřejné správy občanům tvoří převažující, ne-li jedinou funkci.⁵

V souladu s údaji publikovanými prof. D.C. Rowatem působí místní ombudsman asi ve dvanácti amerických městech,⁶ S. Zagoria⁷ uvádí existenci místních ombudsmanů v následujících městech a oblastech (counties): Anchorage (Alaska, od r. 1975), Detroit (Michigan, od r. 1974), Flint (Michigan, od r. 1974), Jamestown (New York, od r. 1970), oblast Cauhoga (Ohio, od r. 1981), oblast Fayette (Kentucky, od r. 1972), oblast Jackson (Missouri, od r. 1970),⁸ oblast King (Washington, od r. 1972), oblast Montgomery (Ohio, od r. 1971).⁹ Pravděpodobně nadále pracuje ombudsman v Daytonu (Ohio) a v Buffalu (New York).¹⁰

⁵ Obecně srov. např. Hartke, V.: Ombudsman: Mediator between the Citizens and his Government. California Western Law Review, Vol. 10, Winter 1979, s. 349 an.; Haemmell, V.G.: Ombudsman, or Citizen's Defender – the North Carolina Experience. North Carolina Central Law Review, Vol. 10, Spring 1979, s. 234 – 238; Weiss, I.: Comparing Legislative and Executive Ombudsmen in the United States. Ombudsman Journal No. 7 (1988), s. 37 – 60; Wyner, A.: Executive Ombudsman in the United States. Institute of Governmental Studies, University of California, Berkeley 1973, s. 17 – 133; Anderson, S.V. (ed.): Ombudsman for American Government? The American Assembly. Columbia University 1968, s. 58–73.

⁶ Rowat, D.C.: Why a Legislative Ombudsman is Desirable. Ombudsman Journal, No. 11 (1993), s. 133.

⁷ Zagoria, S.: The Ombudsman: How Good Governments Handle Citizen's Grievances. Seven Locks Press. Washington 1988, zvl. s. 71 a 73.

⁸ K tomu v podrob. srov. Hen, C.J.: Jackson County, Missouri, In: Caiden, G.E. (ed.): International Handbook The Ombudsman. Country Surveys. Westport, CT, Greenwood Press 1983, s. 273–282.

⁹ K tomu srov. Boromet, J.P. – Shuey, M.R.: Dayton/Montgomery County Ombudsman Office, In: Caiden, G.E. cit. dílo s. 269, 272.

¹⁰ Srov. tamtéž. Závěr, že daytonský ombudsman ještě funguje lze nepřímou dovozovat z jeho účasti na konferenci ombudsmanů v Kanbeře. K tomu srov. Stieber, C.: Government Ombudsmen Share Global Complaints: Notes from Canberra. Arbitration Journal, Vol. 33 No. 2, June 1989, s. 43. Pokud jde o ombudsmana v Buffalu srov. Anderson, D.R. – Stockton, D.M.: Federal Ombudsmen: an Underused Resource. Administrative Law Journal, Vol. 5, Summer 1991, s. 286. Obecněji k místním (oblastním a městským) ombudsmanům srov. též Anderson S.V. (ed.): Ombudsman Papers: American Experience and Proposals. Institute of Governmental Studies, University of California, Berkeley 1969, s. 43 – 57; Gwyn, W.B. Barriers to Establishing Urban Ombudsman: the Case of Newark. Institute of Governmental Studies, University of California, Berkeley 1974; Angus W.H. – Kaplan M.: The Ombudsman and Local Government. In: Anderson, S.V., dílo v pozn. 5 s. 101 – 135; Baldwin, F.W.: Ombudsman Overview: The United States with Special Emphasis upon the State of Hawaii, In: Juergensmyer, J.C. – Burzinsky A. (ed.): Parliamentary and Extra-Administrative Forms of Protection of Citizens Rights. Colloquium Co-Sponsored by the College of Law of the University of Florida and the Institute of State and Law of the Polish Academy of Science. 1979, s. 152–157.

Je však třeba upozornit, že nikoliv všechny zmíněné instituce musí mít nutně charakter ombudsmana legislativního, tedy v daném případě (kromě dalších znaků) instituce vzešlé z volby městským zastupitelským orgánem.¹¹

Přejdeme však již k úpravě a zkušenostem z činnosti ombudsmana ve městě Detroit, kterého lze bez nadsázky charakterizovat jako jednoho z mála vskutku opravdových (místních) ombudsmanů legislativního typu ve Spojených státech amerických.¹²

Statut města Detroit (The City of Detroit Charter) přijatý v r. 1973 obsahoval také ustanovení o zřízení instituce (městského) ombudsmana. Konstrukce instituce v zásadě vycházela z klasického, skandinávského modelu¹³ modifikovaného na lokální podmínky. Zřízení ombudsmana bylo, zdá se, do jisté míry, byť možná nepřímou, ovlivněno událostmi z r. 1967, kdy se v řadě měst v USA vzedla vlna násilí a nepokojů. Pětidenních nepokoje v Detroitu si vyžádaly 43 mrtvých a několik stovek zraněných. Komise připravující revizi Statutu města Detroitu si zřejmě uvědomovala smutnou zkušenost a při vědomí faktu, že městská byrokracie se stala „neproniknutelným blátem papírování“ (an impenetrable maze of red tape), a má tak jistý podíl na nespokojenosti občanů, se rozhodla uvažovat o zavedení odpovídajícího mechanismu (obranu) pro obyvatele města.¹⁴ Výsledkem se jeví právě zřízení instituce městského ombudsmana, jehož hlavním cílem má být obnova důvěry občanů v městské úřady a jejich správné (odpovídající) fungování.

První městský ombudsman byl ustanoven do funkce v r. 1974. Instituce vznikla, nicméně ve Statutu města Detroit (dále jen „statut“) byl zvolen pozoruhodný způsob řešení otázky její další existence. Doba deseti let měla posloužit k získání poznatků o opodstatněnosti instituce. Kupodivu neměl důvodnost a užitečnost posuzovat žádný úředník či komise, ale vlastní rozhodnutí bylo předloženo skutečným či potencionálním klientům – občanům – v referendu. Vysoká většina voličů (60%) pak v r. 1984 shledala instituci potřebnou a podpořila její permanentní fungování.¹⁵

¹¹ Podrobněji k typologii ombudsmanů, zejména odlišení ombudsmana moci výkonné a ombudsmana moci zákonodárné, srov. např. Sládeček, V., dílo v pozn. 4, s. 1147 an.

¹² V článku jsou dále mj. uváděny některé údaje a poznatky, které vyplynuly z osobního rozhovoru s městskou „ombudsmankou“ v Detroitu, paní Marie Farrell-Donaldson (ovou), která zastávala funkci posledních deset let. Jednání byla dále přítomna její asistentka Dianne L. Holmes (ová). Rozhovor se uskutečnil na konci listopadu 1994 (právě týden před vypršením desetiletého funkčního období městského ombudsmana).

¹³ Charakteristiku skandinávského modelu srov. např. Sládeček, V., dílo v pozn. 4, s. 1149.

¹⁴ Podrob. srov. Farrell-Donaldson, M.: City of Detroit Office of the Ombudsman: Its History (nepublikovaný materiál).

¹⁵ Druhým ombudsmanem se stala paní M. Farrell-Donaldson (ová), jež byla vybrána mezi více než 150 kandidáty a ustanovená do funkce v listopadu 1984.

Detroitští ombudsmen je volen dvoutřetinovou většinou členů městské rady (City Council) na dobu 10 let; znovuzvolení není možné. Délka funkčního období, která se nekryje s volebním obdobím městské rady, se zdá být dostatečnou zárukou nezávislosti. Problematickou se však jeví skutečnost, že podle statutu může být ombudsmen z funkce odvolán „z dostatečného (dobrého) důvodu“ (for a cause) stejnou většinou jakou byl zvolen. Lze vyslovit obavy o možnosti dosti volného výkladu uvedené formulace. A není pak možné vyloučit ani eventualitu zneužití resp. svévoli např. i politicky motivovanou. Rozhodnutí vlastně zcela závisí na uvážení (a hlasování) městské rady, který důvod shledá „dostatečným“. Zdá se, že pregnantní stanovení taxativního výčtu jednotlivých důvodů odvolání – jak je koncipováno v některých úpravách legislativních (parlamentních) ombudsmanů – by lépe garantovalo nezávislý výkon funkce.

Pro výkon funkce ombudsmana se nevyžaduje žádná zvláštní kvalifikace jako kupř. právnícké vzdělání nebo zkušenosti z oblasti práva.¹⁷ Na druhé straně ovšem statut stanoví obvyklá omezení, jako např. zákaz výkonu nějaké (veřejné) funkce nebo jiné výdělečné činnosti. Dostí poučné se zdá ustanovení o tom, že ombudsmen nemůže zastávat žádnou funkci v městské správě po dobu dvou let po ukončení funkce. Zřejmě jde o určitou formu prevence „korumpování“ ombudsmana přísliby *pro futuro*.

Statut neobsahuje žádnou zmínku o funkci zástupce ombudsmana, kterou lze v současné době např. považovat již za běžnou součást ombudsmanských institucí na celostátní úrovni. Především potřeba rozdělení práce nicméně vedla k tomu, že v detroitské instituci došlo v r. 1992 alespoň k delegaci některých pravomocí ombudsmana na konkrétního zaměstnance kanceláře, což je podle statutu přípustné. V současné době funkci zástupce ombudsmana v zásadě plní tzv. „první asistent ombudsmana“. Stížnosti, které mohou podávat jak fyzické, tak právnícké (soukromé) osoby, přijímá úřad telefonicky, písemně nebo prostřednictvím osobních návštěv (instituce sídlí v centru Detroitu). Jak je u ombudsmanů prakticky bez výjimky běžné, podání ani ev. šetření nepodléhá žádnému poplatku, což statut výslovně stanoví.

Ombudsmen může v souladu se statutem provádět šetření a dotazovat se osob v kterémkoliv úřadu (organizační součásti, útvaru) města, s výjimkou funkcionářů volených. Ve vztahu k úřadům a institucím, které mají právo si předvolávat svědky

¹⁶ Problém řady úprav ovšem spočívá v tom, že někdy samotný výčet důvodů obsahuje jednotlivou „kaučukovou“ formulaci. Srov. např. důvod „špatného chování“, který obsahuje zákon o ombudsmanovi v Albertě, na Novém Zélandě, v Irsku a Austrálii. Ke zbavení funkce pro „ztrátu důvěry“ srov. např. Dánsko, Nizozemí a Polsko.

¹⁷ Paní M. Farrell-Donaíson(ová) před výkonem funkce ombudsmana pracovala jako hlavní (účetní) kontrolor města (City s Auditor General).

(subpoena power) – jako např. policie – je jeho pravomoc omezena. Disponuje toliko oprávněním zkoumat, zda šetření (vč. např. výsledků svědků) jimi prováděné probíhalo „v souladu se zákonem“ (fully a fairly). Městský ombudsmen tedy není v dané věci aktivně legitimován zahájit šetření, může však alespoň nahlížet do příslušných spisů. I pro práci detroitského ombudsmana platí, že se nemůže zabývat věcmi, které přezkoumává městská rada nebo projednává soud. „Úředním jednáním“ (official act) se rozumí jakékoliv jednání, opomenutí, rozhodnutí, doporučení, ale i „úřední“ praxe vůbec, tj. jakékoliv procedury a postupy úřadu. Ačkoliv to ze statutu výslovně nevyplývá, má se v podstatě za to, že ombudsmen je oprávněn zahájit šetření i z vlastní iniciativy. Obvyklým vlastním „podnětem“ bývají výsledky jiného šetření, jenž cosi naznačují o nedostacích či nesprávnostech jinde, u jiného úřadu. Jestliže ombudsmen v průběhu šetření dojde k závěru, že konkrétní úřední osoba zřejmě porušila zákon, oznámí to příslušným úřadům.

Ombudsmanova vyšetřovací oprávnění v souladu s tím, jak jsou formulována ve statutu, svádějí k závěru o jejich relevantním rozsahu a účinném prostředku pro výkon funkce. Může žádat o nezbytnou pomoc a informaci každý úřad, předvolávat a vyslýchat svědky, přijímat přísední prohlášení, požadovat předložení důkazů, vstupovat do prostor úřadů atp. Pokud se někdo odmítne dostavit k podání svědectví či nechce předložit potřebné důkazy, ombudsmen se může obrátit na soud. Realita bohužel vypadá poněkud jinak; instituce všech možností daných statutem nevyužívá. Podle vyjádření městského ombudsmana v Detroitu nebyl až do dnešní doby vytvořen účinný mechanismus např. předvolávání osob. Souvisí to patrně i s politováníhodnou skutečností, že v ombudsmanově týmu není žádný právník. A právní oddělení, které poskytuje služby jak městské radě (včetně ombudsmana), tak starostovi, vede právník, kterého jmenuje starosta. Daná situace zřejmě vytváří jistou modifikovanou podobu formu střetu zájmů a může – do jisté míry omezovat ombudsmanovu nezávislost, resp. i činnost.

I městský ombudsmen předkládá regulérní výroční, event. i jiné, zvláštní zprávy městské radě.¹⁸ Také pravidelné přehledy o šetřených případech se předkládají nejen městské radě, ale taktéž starostovi. Všechny zprávy jsou přístupné veřejnosti v prostorách ombudsmanova úřadu, zasílají se také do knihoven. Zprávy (období 1993/1994) hovoří o tom, že nejvíce stížností např. směřovalo na problematiku veřejných prací téměř polovina, závažná část se vztahovala na policii a stavebnictví (v obou případech téměř 10 %). Vedle 4.000 kvalifikovaných podání, která v průměru ročně obdrží, vyřídí úřad za tuto dobu také okolo 20.000 telefonátů, kdy se

¹⁸ Jde kupř. o „TOP 10“ stížností předkládaných na každém zasedání městské rady a různé další zvláštní zprávy, např. týkající se životního prostředí (The Report on Environmental Enforcement in Detroit, 1993).

poskytuje „jen“ určitá informace. Za zmínku stojí fakt, že ombudsman je čas od času požádán o přešetření stížnosti, kterou obdržel člen městské rady. Nicméně její členové – zdá se – spíše upřednostňují samostatné (osobní) vyřízení stížnosti. Spíše výjimečně se stává, že městská rada ombudsmana vyzve ke spolupráci na některých speciálních projektech souvisejících s jeho činností.

Kancelář ombudsmana není po personální (a konec konců ani materiální) stránce rozsáhlá. Sestává z jedenácti osob (včetně ombudsmana), což je setrvalý stav posledních čtyř let. Ombudsman a zaměstnanci jeho kanceláře požívají jistých (soudních) imunit, tj. především není možné podat žalobu týkající se zprávy o jiného jednání nepřekračujícího rámec úředního oprávnění instituce. S ohledem na zaměření činnosti se kancelář člení na tři útvary. „Administrativní sekce“ (Clerical Unit), která zahrnuje písařky a stenografky, funguje jako pomocný aparát. „Přijímací sekce“ (Intake Unit) stížnosti nejen přijímá, ale ty jednodušší, tj. takové, které nevyžadují šetření, vyřizuje. „Vyšetřovací sekce“ (Investigative Unit) bude útvarem zřejmě nejdůležitějším – zabývá se složitějšími stížnostmi a provádí šetření. V této souvislosti se hodí uvést, že od změny statutu provedené v r. 1984 je stěžovatel povinen se sám nejdříve obrátit na příslušný úřad (útvary), a teprve po neúspěchu své urgencye či stížnosti se může dovolávat pomoci ombudsmana; jinak stížnost nebude přijata. Zmíněný postup, jenž má zřejmě stimulovat osobní angažovanost občana ve vlastní věci, se ukázal velice efektivním, neboť počet stížností po jeho zavedení prudce klesl z (původních) 20.000 na 4.000 podání ročně. Ostatně podmínka „marného pokusu“ není tak zcela neznámá – obdobnou proceduru aplikuje např. ombudsman v Holandsku i francouzský mediateur.

Kromě ustanovení o tom, že podání od osoby zadržené, resp. uvězněné se neodkladně (a neotevřeně) předloží přímo ombudsmanovi, neobsahuje statut žádná další procedurální pravidla pro přijímání a vyřizování stížností, ani pro vedení šetření. Naopak výslovně ponechává zcela na ombudsmanovi, aby eventuálně podrobněji procedury probíhající v úřadu upravil. Snad je však vhodné zmínit explicitní zakotvení principu *audiatur et altera pars* ve statutu: žádná zpráva nebo doporučení kritizující úřední jednání nebude vydáno, dokud příslušný úřad nebo osoba nebude mít přiměřenou možnost se k věci vyjádřit (příp. i s pomocí právního zástupce).

Detroitskou anomálií se jeví, že statut nestanoví žádnou lhůtu pro podání stížností. Kancelář ombudsmana – podle svého vyjádření – vychází z obecní „úřednické“ praxe (general practice of government offices), a obvykle považuje devadesát dní za rozumnou dobu; nejde však o striktní pravidlo.

Z hodnocení samotného městského ombudsmana vyplývá, že existence instituce v tak velké aglomeraci, jakou Detroit bezesporu je, má nejen nesporný praktický

význam, ale může vést i ke snížení výdajů na činnost městských úřadů.¹⁹ Je škoda, že se v Detroitu (opět) uvažuje – tentokrát ovšem bez přímé účasti občanů – zda má taková instituce nadále existovat.²⁰

* * * * *

Pro poměry naší republiky se možná může zdát poněkud předčasným uvažovat o městské ombudsmanské instituci např. v Praze, Brně nebo v některých dalších velkých městech. Ale i v souvislosti s projednáváním návrhu na zřízení tuzemské modifikace (celostátního) ombudsmana – ochránce veřejných práv – je třeba o této otázce hovořit a posuzovat zkušenosti z jiných, byť vzdálenějších zemí.

Problémem se jeví, že zmíněný návrh na zřízení ombudsmana v poslední své známé verzi (parlament. tisk 25) v podstatě stanoví, že se působnost ombudsmana vztahuje na celou veřejnou správu, tj. včetně místní správy a územní samosprávy. V souladu se zkušenostmi většiny států, kde ombudsman působí, by se působnost ochránce měla omezit na ústřední, event. i na místní orgány státu a zatím jeho působnost nevztahovat na obce. Teprve posléze, po získání zkušeností, bylo by možno uvažovat o rozšíření jeho působnosti i na místní orgány (srov. např. postup v Dánsku) nebo o zřízení zvláštních ombudsmanů místních (regionálních) jako např. ve Velké Británii. Lze se obávat, že při takto široce vymezené působnosti bude ombudsman vskutku předimenzován a nebude při předpokládaném malém aparátu – dostatečně funkční. Mohlo by tak dojít k diskreditaci celého institutu. Navíc záležitosti místního charakteru je třeba často řešit přímo na místě, což je přinejmenším časově náročné, o neznalosti místních podmínek ani nemluvě. I samotný charakter práce místního ombudsmana – jak vyplývá ze zahraničních

¹⁹ Paní M. Farrell-Donaldson(ová) chápe ombudsmana jako instituci pro místní správu velice důležitou. Podle jejího názoru se zcela jistě nejedná o „nutné zlo“, jak se někdy uvádí. Ombudsman Městské radě naopak pomáhá. Kromě dalších pozitivních výsledků z činnosti instituce, dochází koneckonců i k úspoře peněz. Samo vyřizování stížností považuje M. Farrell-Donaldson(ová) za sice velice důležitou činnost v práci ombudsmana, nicméně i poskytování různých informací Městské radě má podle ní značný význam. Pokud jde o vlastnosti ombudsmana M. Farrell-Donaldson(ová) uvádí: Ombudsman musí být člověk, který vzbuzuje respekt a má dar lidí přesvědčovat, neznamená to ale, že by toho dosahoval agresivním vystupováním (podrobnější seznámení s desetiletou praxí městského ombudsmana zřejmě nalezneme v knize, kterou M. Farrell-Donaldson(ová) v době rozhodování připravovala).

²⁰ Právě v době setkání s ombudsmanem se Městská rada zabývala i otázkou další existence instituce. Shodou okolností, jsem byl nejen přizván na její jednání, ale dokonce kupodivu požádán o vyslovení svého názoru na další existenci instituce. Samozřejmě jsem její další činnost podpořil, i když jsem nemohl posloužit zkušenostmi našimi...

zkušeností – se ostatně dosti liší od práce ombudsmana „ústředního“.

Nežádoucím jevem, se kterým se v poslední době – době předvolební kampaně do Senátu – lze setkat, jsou sliby některých kandidátů, že budou (kromě jiného) plnit funkci jakéhosi místního ombudsmana. Jsou to však nabídky značně zcestné. Senátor je ve vztahu k veřejné správě (ať již ústřední nebo místní) ve zcela zanedbatelném postavení. Na rozdíl kupř. od poslance nemá ani zprostředkovaný vliv na působení vlády jako vrcholového garanta správy (např. prostřednictvím interpelací ministrů). Ve vztahu k místním úřadům bude tedy senátor mít (pokud ovšem nebude zároveň starostou) v podstatě stejné postavení jako každý jiný občan. Možná jen s tím rozdílem, že mu dané postavení dodá určité (mocenské?) autority. Vyšetřovací oprávnění samozřejmě žádná mít nebude, proto úředníci kupř. nebudou mít povinnost ho seznamovat se spisy, v zásadě ani (aktivně) reagovat na jeho doporučení atp. Širší problém ovšem spočívá i v tom, že se u nás prozatím praktikuje spíše princip diskrétnosti veřejné správy (navzdory ust. čl. 17 Listiny základních práv a svobod). Otázkou je, zda by si na „běhání po úřadech“ vůbec senátor našel čas.. Jeho jediným prostředkem zřejmě zůstane pouze písemná žádost o nápravu či prostě postoupení (urgence) stížnosti k vyřízení, adresovanému ev. i nadřízeným orgánům. Vyvíjení takových aktivit však zcela jistě není možno chápat jako výkon funkcí ombudsmanské instituce.

SUMMARY

Vladimír Sládeček:

Urban ombudsman: The Experience of Detroit

The author of the article deals with the issue of the local ombudsman. At the outset he gives a brief survey of the recent situation of the local ombudsmen in the U.S.A. In his opinion, quasi-ombudsman entities, complaint-handling mechanisms respectively, may be observed in a growing number of American states. Local ombudsmen, who have a character close to a legislative ombudsman pattern, operate in twelve American cities.

The relevant part of the article is devoted to an analysis of the legal background and functioning of the urban ombudsman in the city of Detroit. The author considers this institution to be one of the few true local legislative-type ombudsmen in the United States. First he gives some facts from the history of forming the institution. Then he is concerned with various aspects of position and activities of the urban ombudsman in Detroit: appointment, personal qualifications, deputy of ombudsman, investigations and investigatory powers, the office of the ombudsman, etc. Some of the facts are based on a personal interview with Marie Farrell-Donaldson, the Detroit's City Ombudsman.

In the conclusion the author indicates the meaning of the depicted experience with local (urban) ombudsman in the U.S.A. for the Czech Republic. Although an ombudsman-type institution has not been established in this country so far, there exists the bill on „Public Protector of Rights“ which is in some aspects connected with the analysed issue. The author draws attention to unrealistic promises of candidates to the Senate to become the local ombudsman.